

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
de heer dr. R.H.A. Plasterk
Postbus 20011
2500EA DEN HAAG

Postadres

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 151

2594 AG Den Haag

Tel (070) 356 35 63

Fax (070) 380 75 72

bureau@nationaleombudsman.nl

www.nationaleombudsman.nl

Doorkiesnummer

Geachte heer Plasterk,

U vervult een verbindende rol ten aanzien van de Nederlandse gemeenten, op vele beleidsterreinen en thema's. Als Nationale ombudsman én Veteranenombudsman wil ik uw aandacht vragen voor de berging van vliegtuigwrakken uit de Tweede Wereldoorlog. Een onderwerp waarmee veel emotie en belangen gepaard gaan, in het bijzonder bij de nabestaanden.

Datum

24 NOV 2016

Ons nummer

2016 084V

Uw brief

Uw kenmerk

Bijlagen

Behandelend medewerker

Onderwerp

Berging vliegtuigwrakken WO II

Klacht over gemeente Echt-Susteren

In augustus dit jaar ontving ik een klacht van de Stichting Berging Stirling W7630. Deze stichting klaagde erover dat de gemeente Echt-Susteren had besloten niet over te gaan tot berging van het wrak van een bommenwerper met daarin nog een deel van de Engelse bemanning. De wens van de stichting om tot berging te komen werd mede ondersteund door verzoeken van directe familieleden van de omgekomen bemanning. Ondanks een positief bergingsadvies van de Stafofficier Vliegtuigberging bleef de gemeente bij haar standpunt. Volgens de gemeente was er geen ontploffingsgevaar en dit argument bleek leidend. Dit was voor de eigenaar van de akkergrond waar het toestel in ligt - een abdij - reden om geen toestemming tot berging te verlenen ten behoeve van behoud van de (graf)rust. Het college van burgemeester en wethouders informeerde de gemeenteraad over de kwestie in een raadsinformatiebrief.

Gemeenten gaan verschillend om met bergingsverzoeken

De afgelopen maanden zijn medewerkers van mij in gesprek geweest met alle betrokken partijen; de stichting, de Stafofficier Vliegtuigberging (SOVB) én de Bergings- en Identificatiedienst (BIDKL) van het ministerie van Defensie en de gemeente Echt-Susteren. De uitvoerende diensten ervaren verschillen bij gemeenten over hoe wordt omgegaan met bergingsverzoeken. Doorgaans zien zij dat een bergingsoperatie volgt op een positief bergingsadvies van de SVOB, waarbij een zeer grote kans is op het aantreffen van stoffelijke overschotten. De uitvoerende diensten zien dat de gemeenten een dergelijke bergingsoperatie ook als kans benutten. In de praktijk vertaalt dat zich naar educatieve

Veteranenombudsman

Ons nummer
2016 084V

2

(school)projecten en het tonen van historisch besef door de gemeente. Een bergingsoperatie brengt kosten met zich mee voor een gemeente. In bepaalde gevallen worden die deels vergoed vanuit het gemeentefonds.

Circulaire vliegtuigberging en beslissingsbevoegdheid

De Circulaire Vliegtuigberging is op 16 oktober 2016 geactualiseerd en geeft een overzicht van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende overheden die betrokken zijn bij het bergen van vliegtuigwrakken en stoffelijke resten uit de Tweede Wereldoorlog. De Circulaire heeft tot doel aan betrokkenen informatie te verschaffen. De Circulaire heeft echter geen afdwingbaar karakter. De beslissingsbevoegdheid ten aanzien van het al dan niet laten uitvoeren van bergingen ligt bij het gemeentebestuur. Het bergen van stoffelijke resten en het opsporen van gevaarlijke stoffen of ruimen van explosieven dient hierbij een eerste prioriteit te hebben, zo staat er in de Circulaire beschreven.

Wens om bergingsverzoeken landelijk te coördineren

In onze gesprekken met betrokken partijen werd actief meegedacht over de aanpak van lokale overheden én het rijk met betrekking tot bergingsverzoeken van nabestaanden. In de gesprekken werd de wens kenbaar gemaakt om bergingsverzoeken op landelijk niveau te coördineren, waarbij duidelijke criteria de leidraad dienen te zijn om te komen tot wel of niet bergen van een vliegtuigwrak. Te denken valt aan een zorgvuldig opgestelde "beslisboom" ten aanzien van verzoeken tot vliegtuigberging. En daarbij een centrale coördinatie vanuit (steeds verder opgebouwde) expertise. Alle partijen waren overtuigd dat de focus moet liggen op de kansrijke bergingen gecombineerd met verzoeken van eerstegraads familieleden. De vraag is ook of een lokale overheid een rol te moet hebben in de financiële kant van een bergingsoperatie. Deze gesprekken waren voor mij de reden om mij tot u te richten.

Huidige situatie onwenselijk vanuit burgerperspectief: ongelijke behandeling per gemeente

In zaken als deze waar er geen strikt juridisch kader is, heeft de lokale overheid een zekere mate van beleidsvrijheid. Hiermee ontstaat de mogelijkheid van een ongelijke behandeling per gemeente. In de huidige situatie is het aan de gemeenten om te bepalen of er wordt over gegaan tot een berging. In de praktijk blijkt dit een complex en uiterst gevoelig vraagstuk. Daarbij kan de willekeur per gemeente leiden tot een onwenselijke situatie voor de nabestaanden van de omgekomen bemanningsleden.

13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Veteranenombudsman

Ons nummer
2016 084V

3

Gaarne verneem ik binnen vier weken een reactie van u.

Kopieën van deze brief heb ik gezonden naar de minister van Defensie, Stichting Berging Stirling W7630 en de gemeente Echt-Susteren.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,
tevens Veteranenombudsman,

Reinier van Zutphen

Deze brief zal ik openbaar maken via mijn website.